

Talotekniikan elinkaarimallit ja konseptit

Mika Vuolle
Teknillinen Korkeakoulu
LVI-laboratorio

CUBENet – Talotekniikan tulevaisuuden elinkaari palvelut

TKK LVI-laboratorio	ABB Current Oy	Kiinteistön Tuottoanalyysit Oy
TKK Rakentamistalous	Are Oy	Puzair Oy
VTT Tuotteet ja tuotanto	Helsingin Energia	Skanska Oy
VTT Rak. ja yhdyskuntatekn.	HKR-Rakennuttaja	SOK Kiinteistötoiminnot
Motiva Oy	HUS-Kiinteistöt Oy	SRV Yhtiöt Oyj
	ISS-Palvelut Oy	Turku
Tekes CUBE-tekn.ohjelma	JP-Talotekniikka	Uponor Suomi Oy
	TAC Atmostech	YIT Kiinteistötekniikka Oy

Tausta

- Elinkaaripalveluilla tarkoitetaan tässä mm. hankintamuotoja, jossa toteuttaja vastaa järjestelmistä perinteistä takuu-aikaa pidemmällä ja laajemmalla vastuulla
- Toteuttajan vastuusiin voi sisältyä suunnittelua ja toteutusta sekä vastuuta järjestelmien ylläpidosta ja kunnossapidosta erikseen sovittavan ajan pituudelta
- Kilpailua käydään järjestelmien elinkaaritaloudesta ja laadusta, eikä vain järjestelmien toimittamisesta
- Kysyntää mm. sen takia, että nykyisten jaettujen urakoiden lopputulos ei ole aina paras mahdollinen

Elinkaarimalleilla parempia olosuhteita, toimintavarmuutta ja energiatehokkuutta – parempaa kokonaistaloudellisuutta

- Kysynnän taustalla mm. tutkittu tieto olosuhteiden vaikutuksesta toimistotyypin tuottavuuteen
- Tuottava toimisto 2005 osoitti, että olosuhteisiin kannattaa panostaa sitä enemmän, mitä korkeampi työn hinta, energiankulutuksella suhteellisen vähäiset kustannusvaikutukset
- Ohessa TT2005 esimerkki toimistorakennuksen tilakustannusten muodostumisesta:
  - rakennuskustannusten vuosikustannus on 2/3 tilakustannuksesta
  - ylläpitokustannusten osuus 1/3 (reaalikorkona 6 %:ia ja taloudellinen pitoaika 30 v)

CubeNet -hankkeen yleiset tavoitteet

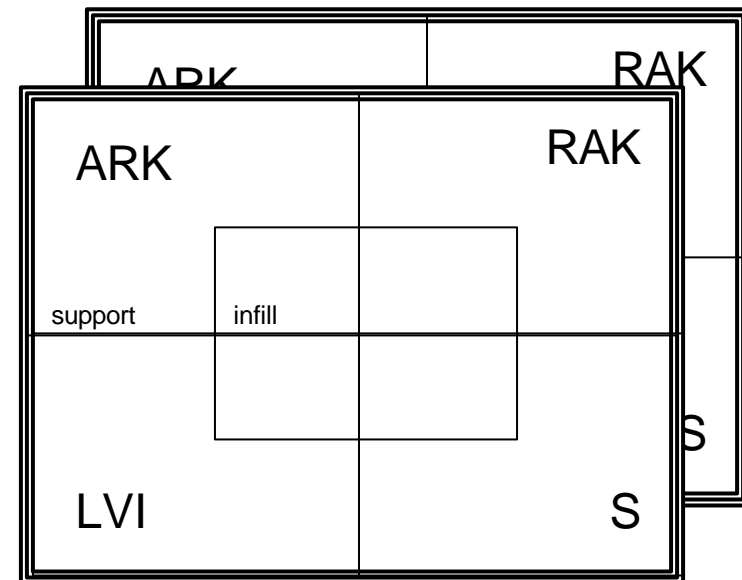
- Kehittää perusteita ja työkaluja elinkaari palveluille, jotka vastaisivat nykytilannetta paremmin tilaajien ja käyttäjien tarpeita kustannus- ja energiatehokkaasti sekä toimintavarmasti
- Hanke on CUBE -talotekniikan teknologiaohjelman strateginen tutkimuskokonaisuus, jolla luodaan laaja-alaisia valmiuksia yritysten tulevaisuuden elinkaari liiketoiminnoille

Konseptien valintakori

- Laajuus
- Suoritusvelvollisuus
- Maksuperusteet

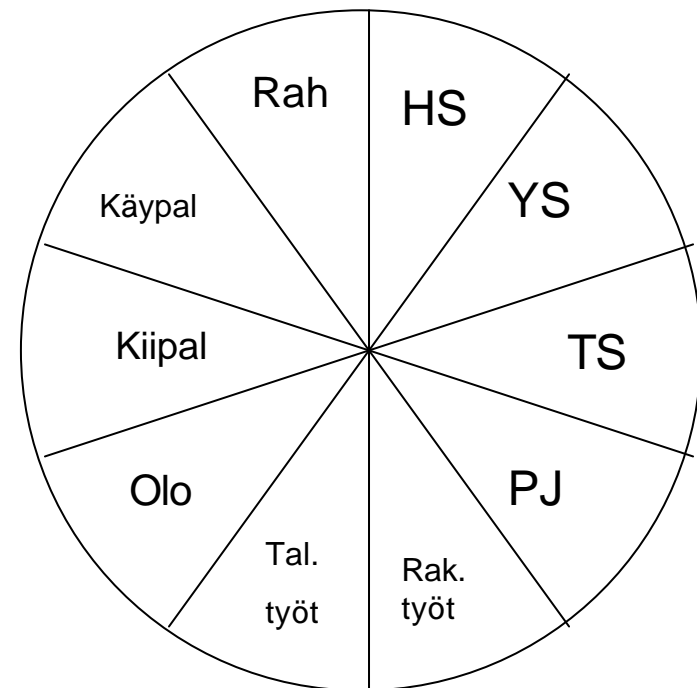
Laajuus

- Palveluntuottaja voi vastata kohteen arkkitehtisuunnittelusta, rakenneteknisestä suunnittelusta, LVI-suunnittelusta tai sähkösuunnittelusta
- Palveluntuottaja voi vastata kohteen rakennusteknisistä töistä tai taloteknisistä töistä
- Laajuus voidaan jakaa myös avoimen rakentamisen periaatteen mukaisesti support ja infill –osioihin
- Koska CubeNet –hankkeessa on kyse taloteknisistä palveluista, huomio kiinnitetään ainoastaan talotekniikkaan
- Kohteita voi olla myös useampia

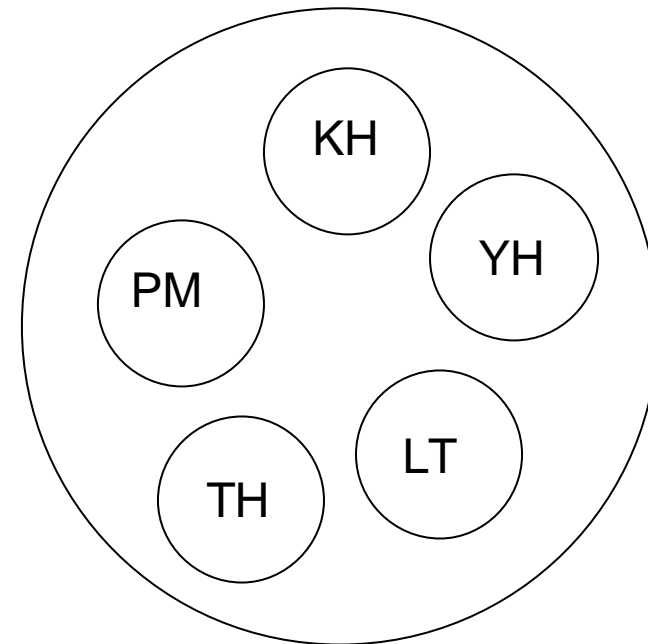
Suoritusvelvollisuus

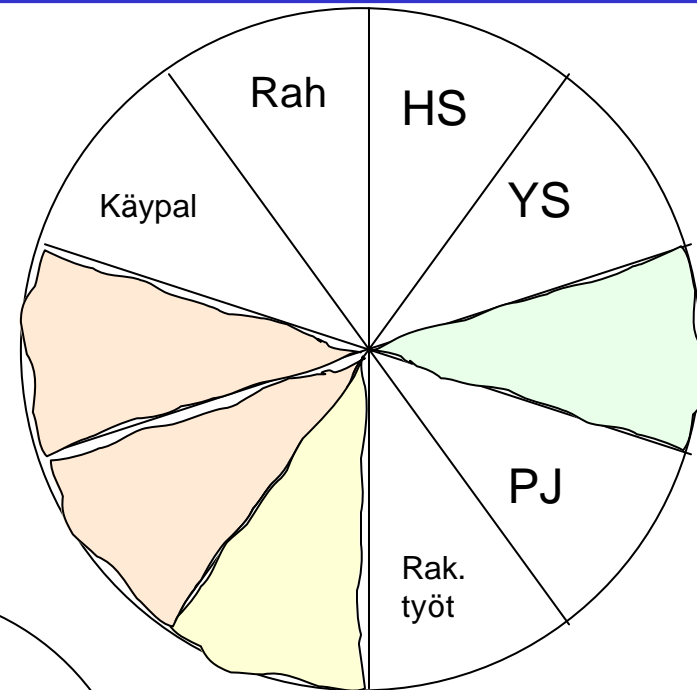
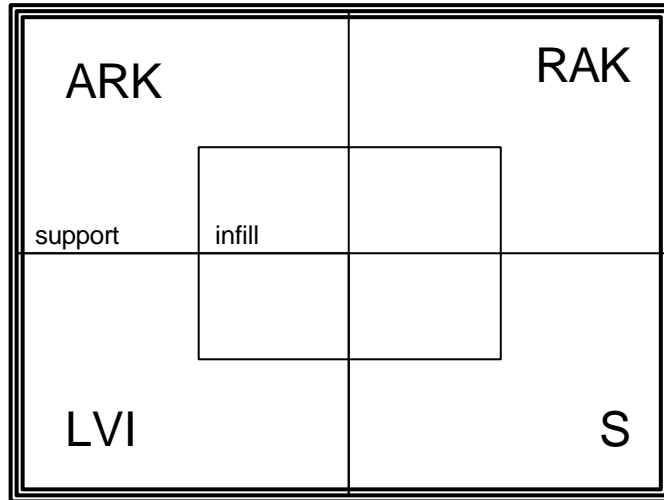
- **Palveluntuottajan suoritusvelvollisuus voi jakaantua seuraaviin tehtäviin:**
  - Hankesuunnittelu (HS)
  - Yleissuunnittelu (YS)
  - Tekninen suunnittelu (TS)
  - Projektinjohto (PJ)
  - Rakennustekniset työt (Rak.työt)
  - Talotekniset työt (Tal.työt)
  - Olosuhdepalvelut (Olo)
  - Kiinteistöpalvelut (Kiipal)
  - Käyttäjäpalvelut (Käypal)
  - Rahoitus (Rah)
- Suoritusvelvollisuudet voivat vaihdella huomattavasti

Maksuperusteet

- Eri tehtävät voidaan antaa palveluntuottajalle erilaisin maksuperustein
  - Kokonaishinta (KH)
  - Yksikköhinta (YH)
  - Laskutyö (LT)
  - Tavoitehinta (TH)
  - Palvelumaksu (PM)
- Myös erilaiset yhdistelmät ovat mahdollisia

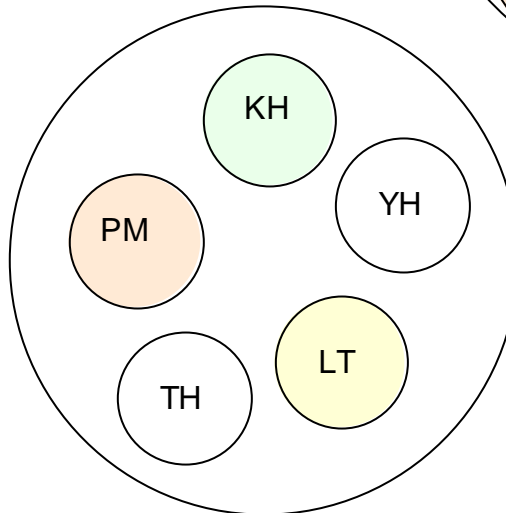

Palveluntuottajalle kuuluu LVI-työt sekä support että infillin osalta

Tehtäviin kuuluu

- tekninen suunnittelu, joka maksetaan kokonaishintaa
- talotekniset työt joka maksetaan laskutyönä
- olosuhde- että kiinteistöpalvelut, jotka maksetaan palvelumaksuna

Näin voimme muodostaa useampia konsepteja, niiltä osin kuin ne vaikuttavat järkeviltä

Konseptit

1. Kokonaisvastuullinen rakentamisen elinkaaripalvelu
2. Talotekniikkajärjestelmän kokonaisvastuutoimitus
3. Talotekniikan korjaamisen elinkaaripalvelu
4. Talotekniikan korjaaminen kilpailullisella neuvottelumenettelyllä
5. Talotekniikan korjaaminen energiasäästörahoituksella

Talotekniikkajärjestelmän kokonaisvastuutoimitus

- Kokonaisjärjestelmän toimitus, jossa taataan järjestelmän keskeinen ominaisuus (esim. COP tai energiatakuu) tai määritellyt toiminnalliset vaatimukset
- Tilaaja maksaa toteutuneesta palvelutasosta, ei teknologiasta
- Toiminnallisten vaatimusten määrittely – todentaminen suunnittelussa – todentaminen jälkeenpäin – sitoutuminen sopimukseen

Elinkaarihankkeen työkalupakki (rakennuttajan näkökulmasta)

- palvelutason ja olosuhdetavoitteiden asettamisen mallit
- todentamismenetelmät luonnos- ja toteutussuunnittelu, toteutus-, vastaanotto- ja käyttövaiheen aikana
- kilpailuttamisperusteet ja vertailukriteerit
- hankinta- ja sopimusmallit ja –ehdot
- asiakirjamallit, menettelytapaohjeet
- riskien jako
- elinkaarilaskennan pelisäännöt ja oletukset
- osaamisalueet liiketoimintamalleissa

Odotettavissa olevat tulokset

- Testattuja elinkaarimalleja erilaisilla käytön aikaisilla takuilla
- Elinkaarihankkeen läpiviemisen työkalupakki:
  - palvelutason ja olosuhdetavoitteiden asettamisen mallit
  - todentamismenetelmät koko prosessin aikana, joilla osoitetaan, että tilaaja saa mitä tilaa ja toimittaja varmentaa laatutason
  - kilpailuttamisperusteet ja vertailukriteerit
  - hankinta- ja sopimusmallit ja –ehdot
  - asiakirjamallit, menettelytapaohjeet
  - riskien jako
  - elinkaarilaskennan pelisäännöt ja oletukset
- Elinkaarimallitoteutuksen vertailu perinteiseen toteutukseen vertailukelpoisten hankinta-, hoito- ja huolto- ja kunnossapitokustannusten muodossa
- Elinkaarimallien kansainvälinen benchmarking